

Onderwerp: Programmabegroting 2020

Ons kenmerk: 19RV000102

Nummer:

Elst, 24 september 2019

AAN DE RAAD

1. Advies

1. De programmabegroting 2020 vaststellen en kennisnemen van de meerjarenramingen 2021-2023
2. Een bestemmingsreserve Sociaal Domein instellen voor de tijdelijke dekking van de extra kosten Sociaal Domein (€ 9.027.000) in de periode 2020 tot en met 2023
3. Het in beslispunt 2 genoemde bedrag dekken uit de Algemene Reserve

2. Inleiding

De financiële positie van veel Nederlandse gemeenten staat zwaar onder druk. De decentralisatie van met name de Jeugdzorgtaken en de daarbij horende rijksvergoeding voor deze nieuwe taken bleek niet in evenwicht. Ondanks een extra compensatie van het Rijk zijn veel gemeenten gedwongen om fors te snijden in de gemeentelijke taken teneinde de kosten van de decentralisaties te dekken.

Gelukkig zijn heroverwegingen in Overbetuwe niet nodig. We zijn er trots op u een structureel sluitende begroting te presenteren waarin de nieuwe lasten uit de Kadernota (PNL's) én de extra lasten voor de Jeugdzorg zijn geraamd. Het gevoerde financiële beleid van de afgelopen jaren, maakte onze financiële positie robuust genoeg om deze lasten op te vangen.

Het verwerken van deze lasten heeft uiteraard wel een impact op onze begrotingspositie. Structureel gezien worden de begrotingsoverschotten lager. Daarnaast neemt het incidentele eigen vermogen aanzienlijk in omvang af door vanuit de algemene reserve nieuwe bestemmingsreserve voor het Sociaal Domein te vormen.

Vanuit goed rentmeesterschap blijven we de komende jaren inzetten op een gezonde financiële positie. Actuele ontwikkelingen en bijpassende maatregelen presenteren we u in de Kadernota 2021.

2.1 Structurele financiële ruimte

a. Kadernota

In de Kadernota werd al duidelijk dat het structurele begrotingsoverschot onder het streefbedrag (€ 1 miljoen) zou blijven.

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
	2020	2021	2022	2023
Meerjarenperspectief Kadernota 2020	v 850	v 606	v 1.180	v 1.260

b. Ontwikkeling in de periode tussen de kadernota en begroting

Bij het opstellen van de Kadernota waren een aantal ontwikkelingen, zoals de meicirculaire, de nieuwe Cao voor gemeentepersoneel en de structurele doorwerking van de 2^e en 3^e tussenrapportage, nog niet bekend. Deze ontwikkelingen zijn nu verwerkt in de begroting. Daarnaast zijn een aantal inschattingen die we in de Kadernota maakten,

tijdens de zomermaanden geconcretiseerd en verwerkt. Het gaat dan om prijsstijgingen in 2020, bijdragen aan samenwerkingsverbanden en de toerekening van kosten aan de afvalstoffenheffing. Met deze aanpassingen ziet het actuele perspectief er als volgt uit.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023
Actueel meerjarenperspectief 2020-2023	v 895	v 408	v 534	v 609

c. Ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het actueel meerjarenperspectief
 Er zijn ontwikkelingen die dit actuele meerjarenperspectief op korte of lange termijn kunnen beïnvloeden. Op korte termijn wordt het begrotingssaldo beïnvloed door een aantal besluiten die u nam in de vergadering van september jl. Daarnaast zijn er drie voorstellen voor de raadsvergadering van 1 oktober 2019 geagendeerd die gevolgen kunnen hebben voor dit begrotingssaldo. De genomen besluiten leiden tot de eerste wijziging op voorliggende begroting. Een overzicht van deze besluiten respectievelijk voorstellen is opgenomen als bijlage 1. In deze bijlage is het effect op de meerjarenraming ook in beeld gebracht.

We vinden een overschot op de begroting belangrijk zodat we daarmee tegenvallers op korte maar ook op lange termijn op kunnen vangen, zonder direct over te moeten gaan tot beleidswijzigingen of taakstellingen. We denken hierbij aan fluctuaties in de algemene uitkering, veranderingen in het rijksbeleid, effecten van de nieuwe Omgevingswet, de structurele opgave van het Sociaal Domein na 2023 en mogelijke prijsstijgingen.

d. Duiding van de meerjarenramingen

Hoewel er nog steeds sprake blijft van een positief begrotingsresultaat, wordt de afstand ten opzichte van ons streven naar € 1 miljoen overschot groter. Wij achten het verantwoord om het begrotingsjaar 2020 binnen dit financieel kader uit te voeren. Gelet op de onder c. beschreven risico's is het zaak om de ingezette daling van het structurele overschot te keren. De opties hiertoe werken we uit in de Kadernota 2021.

2.2 Incidentele financiële ruimte

De afgelopen jaren werden incidentele lasten gedekt uit de algemene reserve. Zo ook de incidentele nieuwe lasten (PNL's) uit de Kadernota 2020. Met de vaststelling van de Kadernota besloot u de extra kosten van het Sociaal Domein te dekken uit een hiervoor bestemde reserve. Deze reserve wordt gevoed door een onttrekking aan de algemene reserve. Dit leidt ertoe dat het vrij te besteden deel van de algemene reserve fors terugloopt (zie argument 3.1).

2.3 Sociaal Domein

We hebben een aantal stappen gezet om de tekorten op met name de Jeugdzorg beheersbaar te maken. De ontwikkeling van Overbetuwe SAMEN is hierbij een belangrijke stap, maar ook de nieuwe regionale aanbesteding voor de Wmo en de Jeugdwet, maatregelen ten aanzien van informatievoorzieningen en bedrijfsvoering, en het ombuigen van maatwerkvoorzieningen naar het versterken van voorliggende mogelijkheden. Deze stappen zijn vertaald in de begroting. Sommige korte termijn maatregelen, maar ook de voorbereiding op Overbetuwe SAMEN vragen een extra investering.

De geactualiseerde raming van de kosten, de besparingen en de inzet van de toegezegde rijksvergoeding van het rijk voor de Jeugdzorg, leidt tot het volgende plaatje.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Extra budget	Besparing	Mei circ 2019	Inzet reserve
jaarschijf 2020	3.625	300	833	2.492
jaarschijf 2021	3.215	250	860	2.105
jaarschijf 2022	3.215	750		2.465
jaarschijf 2023	3.215	1.250		1.965
Totaal	13.270	2.550	1.693	9.027

3. Doel en beoogd effect

De gemeenteraad heeft het budgetrecht. Met de vaststelling van de programmabegroting stuurt de gemeenteraad op de beleidsmatige speerpunten, stelt de kredieten en budgetten die in 2020 nodig zijn voor de uitvoering van het vastgestelde beleid beschikbaar en vormt zich een beeld van het structurele meerjarenperspectief.

4. Argumenten

1.1 De begroting 2020-2023 is compleet (zie 2.1 structurele ruimte)

Voorliggende begroting is gebaseerd op de vastgestelde Kadernota 2020 en waar nodig aangepast aan de actuele ontwikkelingen.

1.2 De begroting 2020-2023 heeft een structureel overschot (zie 2.1 structurele ruimte)

2.1 De inzet van een reserve voor de extra lasten Sociaal Domein geeft ons de tijd voor het structureel terugdringen van de tekorten.

Het is toegestaan om eenmalig het surplus van de algemene reserve in te zetten voor de dekking van deze kosten, zonder dat dit ten koste gaat van het structurele begrotingsevenwicht. Door de kosten vooralsnog te dekken uit een reserve ontstaat er tijd om binnen vier jaar het tekort terug te brengen of alternatieve dekking te vinden.

2.2 Tijdelijke dekking van de extra lasten Sociaal Domein vereist een specifieke reserve

Het terugbrengen van de kosten Jeugdzorg is een complex proces. Financiële bewaking is essentieel. Daarom is het een eis van de toezichthouder om hiervoor een specifieke bestemmingsreserve in het leven te roepen.

2.3 De provinciaal toezichthouder stemt in met de inzet van de reserve

De toezichthouder heeft ambtelijk aangegeven dat hij zich kan vinden in de inzet van de reserve.

3.1 De vrije ruimte in de algemene reserve is voldoende om extra lasten Sociaal Domein te dekken

Rekening houdend met de onttrekking aan de algemene reserve voor de nieuwe bestemmingsreserve Sociaal Domein, resteert er nog € 13,4 miljoen. Dit bedrag is hoger dan ons risicoprofiel van € 9,4 miljoen (zie paragraaf Weerstandsvermogen).

5. Kanttekeningen en risico's

1.1 Vooruitlopend op de begrotingsbehandeling op 5 november zijn er besluiten genomen die het positieve begrotingssaldo beïnvloeden. (zie 2.1 c.)

1.2 Op de lange termijn (2021-2023) kunnen zich structurele risico's voordoen (zie 2.1 c.)

2.1 Tussentijds ophogen van de bestemmingsreserve Sociaal Domein is onmogelijk

Een van de voorwaarden voor het inzetten van een reserve is dat er tussentijds geen geld aan toegevoegd mag worden. Wanneer de financiële taakstelling onverhoopt niet volledig of op tijd wordt behaald, heeft dit een direct effect op het structurele begrotingssaldo.

2.2 Tekort Sociaal Domein moet met ingang van 2024 structureel opgelost zijn.

Na 2023 is de inzet van de bestemmingsreserve Sociaal Domein niet meer mogelijk voor de dekking van een structureel tekort. Op basis van de huidige plannen ligt er na 2023 nog een structurele opgave van bijna € 2 miljoen. Er zal tijdig gestart moeten worden met het opstellen van een dekkingsplan.

6. Financiën

n.v.t.

7. Vervolg

Planning

- 4 oktober 2019 Indienen technische vragen 1^e ronde
- 9 oktober 2019 Informatieavond (inclusief beantwoording technische vragen)
- 10 oktober 2019 Indienen eventuele aanvullende technische vragen
- 23 oktober 2019 Schriftelijke beantwoording technische vragen

Communicatie

De begroting is vanaf 27 september in te zien via begrotingsapp.overbetuwe.nl (zonder www).

Inwoners informeren we over de begroting 2020 en de behandelmomenten van de raad via een kort artikel, een infographic en een column in de gemeentepagina van 1 oktober en via Social Media.

Participatie

n.v.t.

Evaluatie

n.v.t.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

mr. M.F.H. Knaapen

R.P. Hoytink-Roubos

8. Relevante stukken

1. 19bij11353 Inleiding en financiële positie PB2020
2. 19bij11172 Programmabegroting 2020 (excl. Inleiding en financiële positie)
3. 19rb000124 Raadsbesluit Programmabegroting 2020

Portefeuillehouder: B. Faber - de Lange
De behandelend ambtenaar is L. Sennef.

Bijlage 1: Genomen en nog te nemen besluiten met effect op meerjarenperspectief

a. Voorstellen en besluiten

Amendementen, moties en raadsbesluiten na 2 juli 2019		2020	2021	2022	2023
Reeds besloten					
Aankoop Platenmakerstraat Elst		7	7	7	7
Aankoop grond Westeraam	raad september	8	8	8	8
Fietspad Aamsestraat	raad september	0	41	41	41
		15	56	56	56
Besluitvorming moet nog plaatsvinden					
verwerving gronden De Danenberg	raad oktober	26	26	26	26
collectieve verzekering minimabeleid	raad oktober	249	249	249	249
evaluatie p budget	raad oktober	0	-221	-221	-221
Woonwagens	A6-kadernota	pm	pm	pm	pm
Beter bomenbeleid	M10-kadernota	10	0	0	0
OB duurzaam mobiel	M12-kadernota	15	0	0	0
OB duurzaam mobiel dekking binnen taakveld		-15	0	0	0
		285	54	54	54
Effect besluitvorming na 2 juli 2019 op begrotingssaldo		300	110	110	110

b. Effect op programmabegroting 2020-2023

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
	2020	2021	2022	2023
Actueel meerjarenperspectief 2020-2023	v 895	v 408	v 534	v 609
Amendementen/moties en te verwachten besluiten	n 300	n 110	n 110	n 110
Begrotingssaldo incl besluiten na 2 juli 2019	v 595	v 298	v 424	v 499

Bijlage 2: Van kadernota naar begroting

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Begroting 2020-2023	+ 895	+ 408	+ 534	+ 609
Kadernota 2020	+ 850	+ 606	+ 1.180	+ 1.260
Verschil t.o.v. de Kadernota	+ 45	- 198	- 646	- 651

Voordelen	2020	2021	2022	2023
- hogere algemene uitkering t.g.v. meicirculaire 2019	497	386	99	220
- afvalverwijdering	363	363	363	363
Totaal voordelen	860	749	462	583
Nadelen	2020	2021	2022	2023
- prijsstijgingen	244	244	244	244
- cao ontwikkelingen	200	292	388	489
- Tussenrapportage 2-2019 en 3-2019	241	241	241	241
- hogere lasten verbonden partijen	34	134	234	334
- diverse kleinere afwijkingen	96	36	1	-74
Totaal nadelen	815	947	1.108	1.234
Verschil met Kadernota 2020 (saldo voor- en nadelen)	+ 45	- 198	- 646	- 651

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

De uitgaven op het taakveld afvalstoffenheffing stijgen door formatie-uitbreiding, hogere verwerkingslasten en de uitkomsten van een nieuwe aanbesteding. Naast de directe lasten rekenen we bij 100% kostendekkendheid ook een deel van de gemeentelijke overhead (gekoppeld aan de formatie) en de BTW (gekoppeld aan de uitvoeringskosten) toe aan het tarief. De hogere uitgaven op het taakveld leiden tot hogere toerekening van overhead en BTW en dit heeft een positief effect op het begrotings saldo.

Prijsstijgingen

In de Kadernota was voor prijsstijgingen structureel € 138.000 opgenomen. Deze "afwijking op de nullijn" werd de afgelopen jaren gehanteerd voor de prijsstijgingen. Tijdens het opstellen van de begroting 2020 bleek dit bedrag ontoereikend. De krapte op de markt in het fysiek domein en de stijging van onze omzet door de nieuwe taken Sociaal Domein vragen om een andere visie op het ramen van prijscompensatie. Voor 2020 hebben we de noodzakelijke prijsstijgingen in de begroting verwerkt. De prijsstijging in de jaren 2021 en verder raamden we vooralsnog overeenkomstig de Kadernota.